

VA/SH/AA

10.9.1979

Opas: nsita
Semaforbr: 7

00520 HE-SINKI
HE-SINGFORS 52

Puhelin 1511
Telefon

VAPAAKIRJAN EHDOT JA PERUSTEET

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö on 20.8.1979 vahvistanut työeläkelakien mukaista vähimmäisturvaa vastaavan liitteenä 1 olevat vapaakirjan ehdot ja perusteet.

Vapaakirjan ehdot ja perusteet on muutettu 1.1.1980 voimaan tulevien työeläkelakien muutosten johdosta ja ne korvaavat Eläketurvakeskuksen yleiskirjeen n:o 1/77 liitteenä olleet vastaavat ehdot ja perusteet 1.1.1980 alkaen.

Vapaakirjan ehtojen ja perusteiden mukaan vakuutetulle myönnetään vapaakirjan perusteella työntekijäin eläkelain vähimmäisehtojen mukaisesti vanhuuseläkettä, työkyvyttömyyseläkettä ja työttömyyseläkettä sekä hänen omaiselleen perhe-eläkettä, edellyttäen ettei

- vakuutetulla minkään työsuhteen tai yrittäjätoiminnan päättyessä ole välittömästi oikeutta vanhuuseläkkeeseen,
- eläkkeeseen ei tule sovellettavaksi TEL 6 §:n 3 momenttia eikä LEL 7 §:n 1 momenttia,
- eläkettä ei myönnetä jatkovakuutuksen perusteella,

Jos vakuutetulla on yhteensä vähintään neljä kuukautta TEL-työsuhdeaikaa sinä vuonna jona hän täyttää 63 vuotta ja hän täyttää eläkeiän 63 vuoden iän täyttämivuoden jälkeen, eläke tulee myönnettäväksi TEL 6 §:n momentin mukaisesti työsuhteeseen liittyvien ehtojen perusteella.

Näin ollen eräissä tapauksissa eläke, joka tällä hetkellä myönnettäisiin vapaakirjan ehtojen ja perusteiden perusteella, tulee myönnettäväksi työsuhteeseen liittyvien ehtojen perusteella. Liitteessä 2 on esimerkkejä siitä, milloin sovelletaan vapaakirjan ehtoja ja milloin työsuhteen ehtoja.

ELÄKETURVAKESKUS

Jouko Sinkki *Matti K...*

LIITTEENÄ

1. Vähimmäisturvaa vastaavan vapaakirjan ehdot ja perusteet
2. Esimerkkejä siitä, milloin sovelletaan vapaakirjan ehtoja ja milloin työsuhteen ehtoja

TYÖELÄKELAKIEN MUKAISTA VÄHIMMÄISTURVAA VASTAAVAN VAPAAKIRJAN EHDOT
JA PERUSTEET

Soveltamisala

1 §.

Näitä ehtoja ja perusteita sovelletaan vapaakirjaan, joka perustuu työntekijäin eläkelain, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain, yrittäjien eläkelain tai maatalousyrittäjien eläkelain mukaisesta vähimmäisturvaa koskevaan eläkejärjestelyyn. Samoin näitä ehtoja ja perusteita sovelletaan vapaakirjaan, joka perustuu työntekijäin eläkelain 1 b §:n mukaiseen eläketurvaan.

Työntekijäin eläkelain mukaisessa eläkejärjestelyssä sovelletaan näitä ehtoja ja perusteita silloinkin, kun eläkeikä on muu kuin 65 vuotta tai kun työkyvyttömyys- tai perhe-eläkkeen saamisen ehdot ovat lain vähimmäisvaatimuksia auliimmat. Niinikään näitä ehtoja ja perusteita sovelletaan myös vähimmäisturvaa koskevaan eläkejärjestelyyn, joka on myönnetty yrittäjien eläkelain 11 §:n 2 momentin tai maatalousyrittäjien eläkelain 11 §:n 2 momentin mukaisesti.

Näitä ehtoja ja perusteita ei sovelleta vapaakirjaan, joka perustuu työntekijäin eläkelain mukaisesti järjestettyyn työnantajan eläkevakuutukseen.

Vapaakirja

2 §.

Oikeus vastaiseen eläkkeeseen sellaisen työsuhteen tai yrittäjänäolojakson perusteella, jonka päättyessä va-

kuutetulla tai hänen omaisellaan ei ole välittömästi oikeutta eläkkeen saamiseen, toteutetaan muodostamalla tätä etuutta vastaava vapaakirja.

Eläkkeen saamisen ehdot

3 §.

Vakuutetulla on oikeus saada vapaakirjan perusteella työntekijäin eläkelain vähimmäisehtojen mukaisesti vanhuuseläkettä, työkyvyttömyyseläkettä ja työttömyyseläkettä sekä hänen omaisellaan perhe-eläkettä, edellyttäen, ettei vakuutetulla minkään työsuhteen tai yrittäjätoiminnan päättyessä ole välittömästi oikeutta vanhuuseläkkeeseen, tai ettei eläkkeeseen oikeuttavaksi ole luettava aikaa eläkeikään asti, tai ettei eläkettä ole myönnettävä jatkovakuutuksen perusteella. Jos vakuutettu kuollessaan sai vapaakirjaan perustuvaa eläkettä, on hänen omaisillaan oikeus saada perhe-eläkettä työntekijäin eläkelain vähimmäisehtojen mukaisesti vapaakirjan perusteella.

Eläkkeen suuruus

4 §.

Vapaakirjaan perustuva vanhuuseläke, täysi työkyvyttömyyseläke sekä työttömyyseläke lasketaan niin kuin työntekijäin eläkelain 5 §:n 1 momentissa ja 5 a §:ssä on säädetty. Tällöin ei kuitenkaan eläkkeeseen oikeuttavana palvelusaikana oteta huomioon 63 vuoden iän täyttämisen vuoden jälkeistä aikaa.

Jos työsuhteeseen liittyvien eläketurvan ehtojen mukaan eläkeikä on muu kuin 65 vuotta, kerrotaan 1 momentin mukaan lasketun eläkkeen määrä vapaakirjaa muodostettaessa seuraavasta taulukosta ilmenevällä kertoimella:

eläkeikä	kerroin	eläkeikä	kerroin
50 tai alempi	3.45	65	1.00
51	3.21	66	0.90
52	2.99	67	0.81
53	2.78	68	0.73
54	2.58	69	0.65
55	2.39	70	0.58
56	2.21	71	0.52
57	2.04	72	0.46
58	1.88	73	0.40
59	1.73	74	0.35
60	1.59	75	0.30
61	1.46	76	0.26
62	1.33	77	0.23
63	1.21	78	0.19
64	1.10	79 tai korkeampi	0.16

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen tai työttömyyseläkkeen alkaessa jaetaan 1 ja 2 momentin mukaisesti laskettu vapaakirjaan perustuvan eläkkeen määrä 2 momentissa olevan taulukon kertoimella, joka vastaa eläkkeensaajan ikää eläkkeen alkamisajankohtana. Eläkkeen määrän tulee kuitenkin kunkin vapaakirjan osalta olla vähintään niin suuri kuin 1 momentissa on määrätty. Ikä määrätään kuukauden tarkkuudella ja tätä ikää vastaava kerroin lasketaan taulukosta sadasosan tarkkuudella suoraviivaista väliarvolaskumenettelyä käyttäen.

Jos vanhuuseläke alkaa 65 vuoden iän täyttämisen jälkeen, korotetaan eläkettä työntekijäin eläkelain 5 §:n 2 momentin viimeisen virkkeen mukaisesti.

Yrittäjien eläkelain ja maatalousyrittäjien eläkelain mukaista vähimmäisturvaa vastaavaa vapaakirjaa muodostettaessa ei 2 momenttia sovelleta.

5 §.

Vapaakirjaan perustuva osaeläke lasketaan työntekijäin eläkelain 5 b §:n mukaisesti näiden ehtojen ja perusteiden mukaisen täyden työkyvyttömyyseläkkeen määrästä.

Vapaakirjaan perustuvan perhe-eläkkeen määrä lasketaan työntekijäin eläkelain 7 a §:n mukaisesti näiden ehtojen ja perusteiden mukaisen vanhuuseläkkeen, täyden työkyvyttömyyseläkkeen tai työttömyyseläkkeen määrän perusteella.

6 §.

Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuessa vakuutetun täytettyä 65 vuotta vanhuuseläkkeeksi on vanhuuseläke niiden työsuhteiden ja yrittäjänäolojaksojen osalta, joihin työkyvyttömyyseläke perustuu, yhtä suuri kuin täysi työkyvyttömyyseläke. Vastaava on voimassa työttömyyseläkkeen muuttuessa työkyvyttömyys- tai vanhuuseläkkeeksi.

Eläkkeen suorittaminen

7 §.

Vanhuuseläkettä suoritetaan sitä seuraavan kuukauden alusta, jona vakuutettu on täyttänyt 65 vuotta, kuitenkin aikaisintaan sen kuukauden alusta, joka lähinnä seuraa eläkkeen hakemista.

Erääntyneestä eläke-erästä ei makseta korkoa.

Erinäisiä määräyksiä

8 §.

Kun vakuutetulle myönnetään vanhuuseläke, täysi työkyvyttömyyseläke tai työttömyyseläke, johon sovelletaan näiden ehtojen ja perusteiden 3 §:n asemesta työntekijäin eläkelain 3 §:n 4 momenttia, jaetaan 4 §:n 1 ja 2 momentin mukaisesti laskettu vapaakirjaan perustuva eläkkeen osa eläkkeen saamisen ehtoihin liittyvää eläkeikää vastaavalla 4 §:n 2 momentissa olevan taulukon kertoimella. Vastaavasti menetellään osatyökyvyttömyyseläkkeen tai perhe-eläkkeen suhteen.

Työkyvyttömyys-, työttömyys- ja perhe-eläkkeen kokonaismäärän tulee kuitenkin olla ainakin yhtä suuri kuin pelkästään vapaakirjojen perusteella näiden ehtojen ja perusteiden 4 ja 5 §:n mukaisesti laskettu eläke.

Jos 1 momentissa tarkoitettu vanhuuseläke alkaa viimeiseen työsuhteeseen liittyvien eläketurvan ehtojen mukaisen eläkeiän täyttämisen jälkeen, korotetaan eläkettä työntekijäin eläkelain 5 §:n 2 momentin viimeisen virkkeen mukaisesti.

9 §.

Muutoin sovelletaan mitä 1 §:ssä mainituissa laeissa ja niiden nojalla on määrätty.

Voimaantulo

Näitä ehtoja ja perusteita sovelletaan 1.1.1980 alkaen.

VA/SH/AA

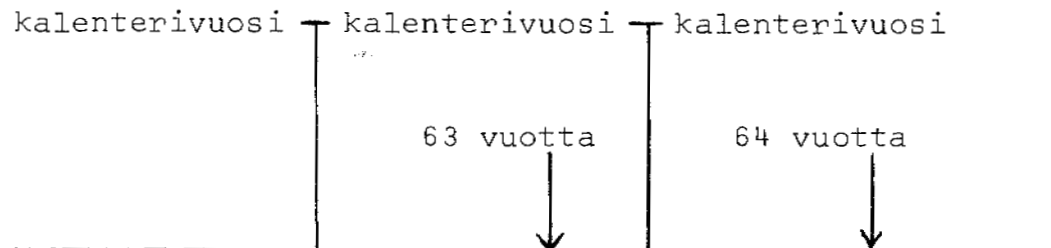
10.9.1979

1

ESIMERKKEJÄ SIITÄ, MILLOIN SOVELLETAAN VAPAAKIRJAN EHTOJA JA MILLOIN TYÖSUHTEEN EHTOJA

Vanhuuseläke

Esimerkki 1

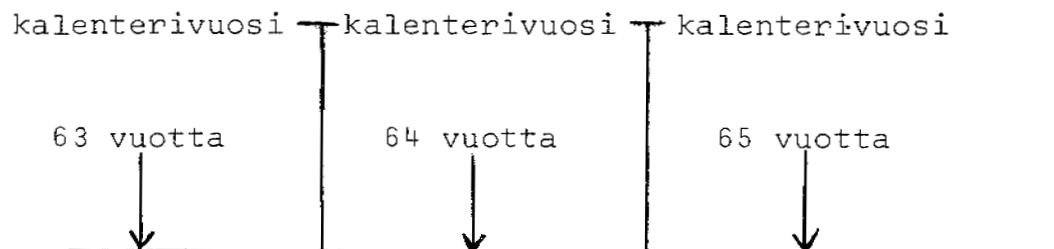
TEL

w = 63

w = eläkeikä

Vanhuuseläke myönnetään 65 vuoden iässä vapaakirjan ehtojen ja perusteiden perusteella, koska jos vakuutettu täyttää eläkeiän ennen sen kalenterivuoden loppua, jona hän täyttää 63 vuotta, lasketaan TEL:n mukainen peruseläke ottamatta huomioon TEL 5 §:n 2 momentin 1 virkkeen säännöstä. Eläkkeeseen oikeuttavaksi ei siis lueta tulevaa aikaa (katso lisätujen kartta Eläketurvakeskuksen yleiskirje n:o 36/78).

Esimerkki 2

TEL

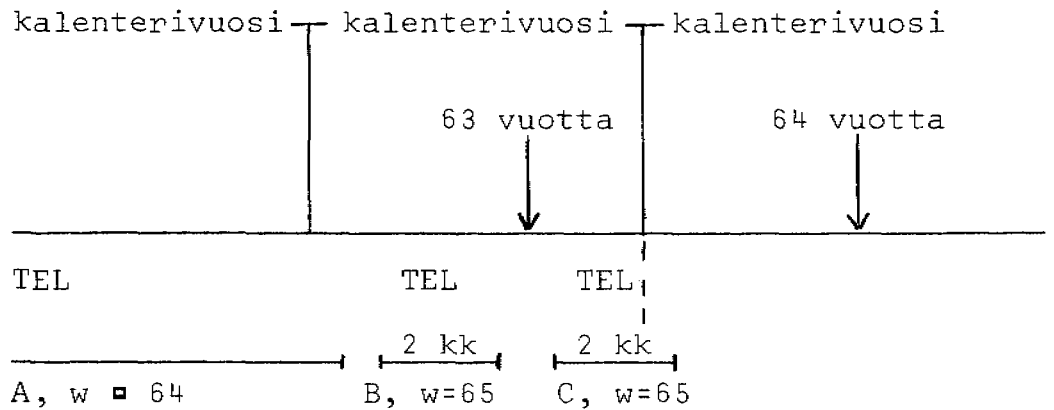
yli 4 kk

w = 65

w = eläkeikä

Vanhuuseläke myönnetään 65 vuoden iässä työsuhteeseen liittyvien ehtojen perusteella, koska eläke tulee myönnettäväksi TEL 6 §:n 3 momenttia soveltaen. Tuleva aika lasketaan sen kalenterivuoden ensimmäisestä päivästä, jona työntekijä on täyttänyt 64 vuotta.

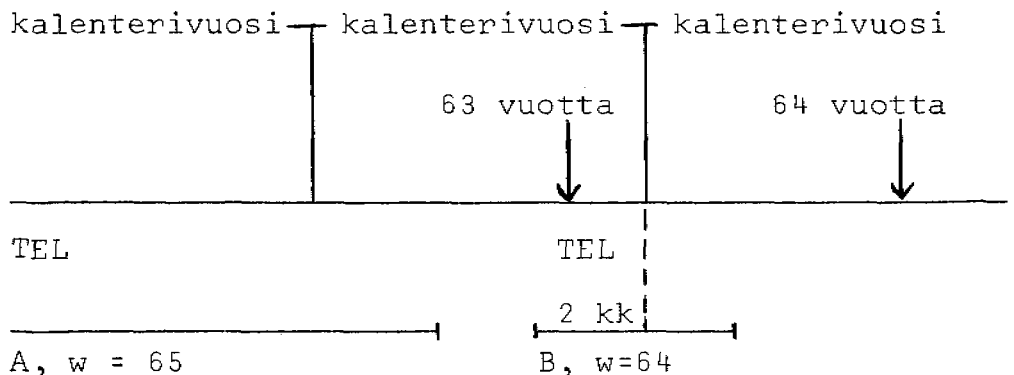
Esimerkki 3

w = eläkeikä

Eläkelaitos A myöntää eläkkeen työsuhteeseen C liittyvien ehtojen perusteella eläkeiässä 65 vuotta. Tuleva aika liitetään työsuhteeseen A. Tällöin aika lasketaan 64 vuoden ikään asti ja tämän perusteella laskettu eläke korotetaan lykkäyskorotuksella vastaamaan eläkeikää 65 vuotta. Tähän lisätään työsuhteiden B ja C perusteella 64 iän täyttämivuoden alkuun karttunut eläke.

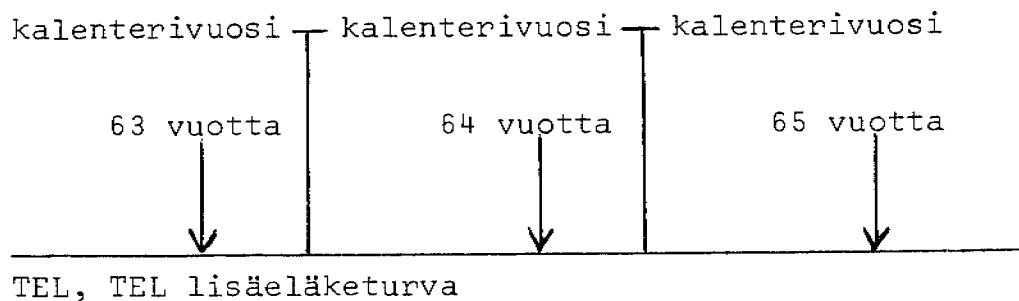
Esimerkki 4

w = eläkeikä

Eläkelaitos A myöntää eläkkeen työsuhteeseen B liittyvien ehtojen perusteella eläkeiässä 64 vuotta. Tuleva aika liitetään työsuhteeseen A. Tällöin aika lasketaan 65 vuoden ikään asti ja tämän perusteella laskettu eläke normeerataan vastaamaan eläkeikää 64 vuotta. Tähän lisätään työsuhteen B perusteella 64 iän täyttämivuoden alkuun mennessä karttunut eläke.

Esimerkki 5

—|

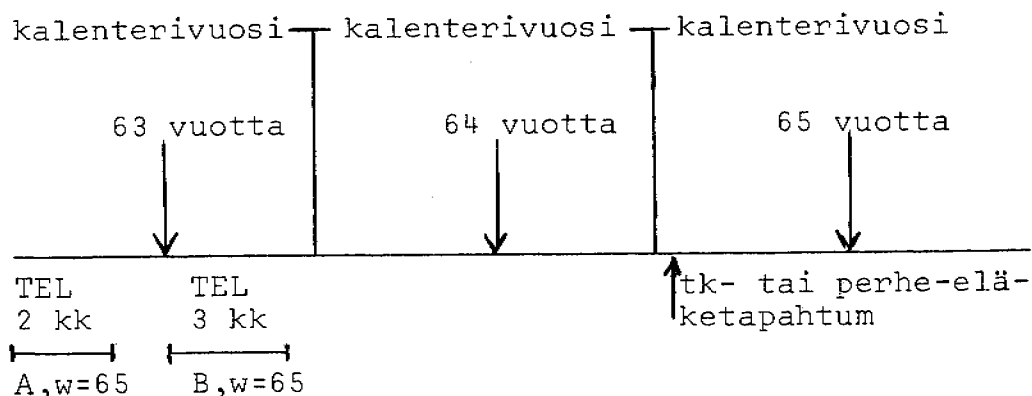
w = 65

w = eläkeikä

Eläke myönnetään työsuhteeseen liittyvien ehtojen perusteella. Peruseläketurvaan lasketaan tuleva aika 65 vuoden ikään asti. Lisäeläketurvaa karttuu työsuhteen päättymiseen asti.

Työkyvyttömyys, työttömyys- ja perhe-eläke

Esimerkki 6

w = eläkeikä

Eläke myönnetään työsuhteeseen B liittyvien ehtojen perusteella. Tuleva aika lasketaan työsuhteen A perusteella ja eläkelaitos A myöntää eläkkeen.